

נר זכרון

לזכרם של החברים שאינם עימנו

קלמן גביש - שנתיים למותו

בני פלג - שנה למותו

תמיהה

טוביה ריבנר

אחרי כל מה שהיה
אם אפה עוד מסגל לשמע את השחרור
את העפרוני המציץ השכם בבקר והבלבול והצופית
אל תתמה ששמחה היא לראות עננים נשאים ברוח
לשתות את קפה הבקר, לדעת לבצע את כל צרכי הגוף
ללכת בשבילים בלי מקל
ולראות את הצבעים לוהטים אחרי השקיעה.

בן אדם מסגל לשאת כמעט הכל
ואיש אינו יכול לדעת מתי והיכן
תכניע אותו השמחה.

דבר העורכת

עלון זה יוצא לאור בתום חודש של חגים ומועדים, תקופה שביני לבניי אני מכנה אותה "הימים הנוראים האמיתיים". זה מתחיל בפסח, חג ראשית חירותנו, המביא אתנו את משא ההיסטוריה הכבד שמונח על כתפינו. ומן הפן האישי: בצד שמחת הפגישה עם בני המשפחה, נמלא הלב געגוע למי שמקומו נפקד.

שבוע לאחר מכן אנחנו מציינים את יום הזיכרון לשואה ולגבורה. שוב טלטלה רגשית גדולה, שלא שוככת עם השנים. האבל והיגון, העובדות, העדויות, הויכוחים, הניסיון להבין מה קרה, ומה המשמעות של כל זה לגבינו היום?

ותיכף, עוד לפני שהלב חוזר לפעום שגרתית, מגיע יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. ביום הזה כולנו עוצרים. כולנו מזדהים עם הכאב והאובדן, כולנו זוכרים. ואחרי שעות מספר הלב מתרחב בגאווה על מה שהשגנו כאן יחד במאה וקצת שנות ציונות. וגם הלשון הופכת ללשון רבים...

כל אלה באים לידי ביטוי בשיר המרגש שכתב **יורם טהרלב** והלחין בעדינות אין קץ **לוי שער**. בקריאה ראשונה נדמה שמדובר בהכנסת אורחים גרידא, נוסח אברהם אבינו החולק מפתו לאורת. כשקוראים ושרים ושונים ושרים, מתגלה הסיפור במלוא עוצמתו.

צל ומי באר

מי שרעב ימצא אצלנו פת של לחם
מי שעייף ימצא פה צל ומי באר
מי שסוכתו נופלת
חרש יכנס בדלת
חרש יכנס ועד עולם יוכל להישאר.

מי שרעב ימצא אצלנו פת של לחם
מי שעייף ימצא פה צל ומי באר
מי שסוכתו נופלת
חרש יכנס בדלת
ותמיד יוכל להישאר.

זה הבית שבנינו
זה האורן שנטענו
זה השביל וזוהי הבאר
מי שבא לפה אחינו
מי שבא יסב איתנו
והשער שוב לא יסגר

במדרון מעל הוואדי
עץ השקדייה פורח
באוויר ניחות הדסים
זה הזמן לפני הקיץ
שעריי הלב פותח
ותמיד ברוכים הנכנסים.

בימים אשר כאלה
מחכים עד בוא הליל
מחכים לצעדים קרבים
לא סוגרים את הברית
לא עוצמים את העיניים
בימים כאלה מקשיבים.

עץ השקדייה הפורח וניחוח ההדסים עלולים להטעות. לא מדובר בשלווה. לקראת מי הלב פתוח?
בלילה אי אפשר להירדם, ישנה ציפייה, דברים דרמטיים קורים. העיניים פקוחות, האוזניים
מקשיבות. מחכים לצעדים קרבים. של מי? האם לצעד של המעפילים הבלתי לגאליים? וכשהבריח
איננו סגור, עלול גם נושא הבשורה הרעה מכל להיכנס.

הפזמון מחזיר אותנו לפסח, ולתקופת בית ראשון. מי שרעב הוא כל דיכפין. מי שסוכתו נופלת – מי
שאיבד את כל עולמו, את ביתו את משפחתו - סוכת דוד הנופלת כביטוי של חורבן העם. בני ישראל
היוצאים ממצרים, ובני העם היהודי המחפשים מקלט אחרי כמה אלפי שנים – לכולם מובטחת כאן
פת לחם, ומקום להניח את הגוף העייף.

כן, בנינו בית, נטענו עץ, חפרנו באר. כל מי שזקוק ימצא פה לב פתוח ותמיד יוכל להישאר.

גם בקרבנו חיו וחיים אנשים, חברים ותיקים שנעוריהם עברו עליהם באירופה העשנה, ושזכו לעלות
לארץ, לבנות קיבוץ ולהגשים את הציונות כמו ידהם. **יונה פלג**, שפעילה למען זכויות ניצולי השואה
כבר מספר שנים, מביאה את סיפורם (בקיצור נמרץ) של **זאב כספי (וולוולה) וחיים סגל (חיימק'ה)**
ז"ל.

באורח פלא גם הראיון עם **קטי רפפורט** קשור בחבלים עבותים למועדים אלה. זו שיחה לא קלה,
שבסופה שאלתי את עצמי, האומנם לבנו פתוח באמת? האם אנחנו באמת מזמינים להישאר אתנו?
אתם מוזמנים לקרוא בלב פתוח ובאוזן קשבת.

עוד אתנו סיפורי הוותיקים מראשית ימי הקיבוץ, סיפורים שמלקטת בחריצות ובהתמדה עתליה.
וגם מקומם של המדורים הקבועים איננו נפקד – משולחנו של המזכיר, עוד פרק ביומנו של עמרי רז,
רכיליזה, יום השנה לנפטרים, ומנגד חוגגי יום הולדת.

החידה של הארכיון, גם היא בטעם של החג.

קריאה נעימה,

נטע

מכתבים למערכת ניתן לשלוח לאי-מייל BANIR@NIREL.ORG.IL
או להכניס לתא דואר מספר 40.

מחכים לשמוע מכם...

עורכת ראשית: **נטע בארי**
ארכיון: **עמיקם רגב**
מערכת: **ליזה בוחסירה, עתליה אייל, הדסה ראובני,**
דור הורביץ, שלי בורץ

להערות, רעיונות, דעות וסתם לראות את העלון בצבעוני - כנסו לאתר הקיבוץ
(ובדרך תמצאו גם כתבות, סקרים, תמונות, הודעות ועוד ועוד)

www.nirel.org.il

סיפורי חיים

בחודש שחלף ציינו את יום הזיכרון לשואה ולגבורה.
בין חברי הקיבוץ יש אחדים שהיו על אדמת אירופה בזמן המלחמה הנוראה הזאת.

חיים (חיימקה) סגל ז"ל

בן יצחק ושרה, חיימקה נולד בשנת 1930 ברדוקן, רומניה. בני המשפחה המורחבת גרו בבית הסבא.

הסב בעצמו גדל יתום, ובמו ידיו הקים אימפריה לתפארת, היה הדמות הדומיננטית בחייו של חיים הקטן אשר הושפע ממנו רבות. המשפחה גרה בבית גדול עם חצר, עם מרתף ליינות שהופקו מהכרם המשפחתי.

לסב היו אדמות ובית-מלאכה לדברי קרמיקה, אביו של חיים איציק נשאר לעבוד עם הסבא לאחר ששני אחיו הגדולים הגרו לארה"ב. בחצר היו אווזים ופרות וחיימקה הילד מאד נקשר אליהם, ובילה במחיצתם זמן רב. בשנותיו הראשונות עזר בבציר הענבים ובעשיית היין. לימודיו הופסקו כאשר פלשו הגרמנים לרומניה.

כאשר פלשו הגרמנים לעיירת הולדתו, הם העבירו את כל היהודים כולל משפחתו האמידה והענפה, לעיר המחוז חוש. אביו נלקח לעבודת כפייה. במשך שלוש שנים לא נתקבל ממנו אות חיים. המשפחה נאלצה לגור במקום דל שהוקצה לה למגורים, הסבים הגאים חלו, האם, שגם היא לא הייתה בקו הבריאות, יצאה לעבודה וגם טיפלה בסבים. חיימקה היה לה לעזר רב. חיים החל ללמוד חייטות, נוסף ללימודיו בבית הספר היהודי בעיר. הוא אהב להיות בבית, לתפור, לבשל ולעשות תיקונים שונים. בקיצור, היו לו ידי זהב. המלחמה עברו הסתיימה באוגוסט 1944, כאשר הצבא האדום כבש את עיר המחוז חוש.

במלחמה איבד חיים את סבו מצד אמו שנהרג בפוגרום ביאסי ביוני 1941.

לאחר המלחמה חזרו חיים ומשפחתו לבית הסב, והוא טיפל בו עד פטירתו ב-1945. לאחר שלוש שנים במחנה עבודת כפייה חזר אביו. אמו נפטרה ברומניה בשנת 1946.

חיים עלה ארצה בשנת 1950.

חיימקה בא לניר-אליהו בגפו. אט אט מצא את מקומו בקיבוץ. תמיד הלכו בעקבותיו כלב, כבשה או בעל-חיים אחר. הילדים הביאו את הוריהם לראות את פינת-החי שהקים ליד ביתו. חיימקה עזר היכן שצריך, היה חצרון, עזר במטבח בכבישת דג-מלוח, ובהחמצת ירקות, עזר בפינת החי, בגז ובכל מה שנדרש.

זאב (ולולה) כספי

זאב נולד בשנת 1932 ברוקיטנה, פולין.
בן לשניאור /שמעון, ולרייזל /שושנה זילברגר.

האב שרת בתור שוטר בצבא הרוסי, ונעדר מהבית לתקופות ארוכות.
האם הייתה עקרת בית. החיים לא היו קלים. בבית היו שלשה ילדים
קטנים, והמשכורת של האב לא תמיד הספיקה.

זאב החל ללמוד בכיתה א' כאשר פרצה המלחמה בפולין.
כאשר הגיעו הגרמנים לעיירה, נלקחו כל היהודים לברגן בלזן,
ולקראת תום המלחמה הרוסים שחררו אותם.

זאב עבר לאוזבקיסטן יחד עם הוריו לאחר המלחמה, ההורים נפטרו
במשך הזמן מרעב, וזאב עובר לבית-יתומים, גם בבית-היתומים היה
מחסור במזון והוא נאלץ לקבץ נדבות כדי למצוא קצת אוכל.

המדריכה שגם לה היה קשה, התעללה קשות בילדים. הגוינט העביר את כל בית-היתומים לעיר מינכן
שבגרמניה.

זאב שהה בבית החולים בגרמניה כשנתיים. לאחר שהחלים למד שם מסגרות.
איבד במלחמה גם את אחותו בסיה/בתיה.

הגוינט ארגן את עליית ילדי בית היתומים לארץ-ישראל ביולי 1947. זאב עלה על אניית המעפילים יציאת
אירופה תש"ז - אקסודוס. האנייה הגיעה לחיפה, נתפסה בידי הבריטים והוחזרה לאירופה. הגיע שנית
לארץ ב-1948.

זאב נשא לאישה את שמחה בשנת 1960, בקיבוץ ניר-אליהו.
עבד במשק הקיבוצי כמפעיל טרקטור, ובהמשך עבד במוסך.
לזאב ולשמחה בן, ירון, ו-3 נכדים.

ראיינה והכינה לדפוס: יונה פלג

משולחנו של המזכיר

האביב כבר כאן, רשמית ומעשית, הפרגים החליפו את הכלניות במצבורים אדומים, להקות ענק של שקנאים נצפו דואות בגובה נמוך מעל עדן, בדרכן מארצות החום לאירופה. מזג האוויר ההפכפך מתעתע – לפעמים חם ממש, ועושה חשק לבריכה, ואז כשכבר מנקים אותה וממלאים אותה לתפארת מדינת ישראל - מגיעים ימי אובך גשומים שמותירים חותם בוצי, וכאילו לא היה ניקיון. הזדמנות חגיגית להודות לכל מי שלקח חלק בניקיון המסורתי והסיזיפי של הבריכה, שגם השנה תהא מפלטנו מהחום והלחות של הקיץ.

ועם בתודות עסקינן – אז כמובן שאי אפשר בלי מילה טובה לכל השותפים לארגון והפקת החגים והמועדים, מפסח שחזר ובגדול, דרך ימי הזיכרון לשואה ולגבורה, יום הזיכרון לחללי צה"ל וחגיגות יום העצמאות. עוד לפני הקליטה הגדולה – רנסאנס התרבות הקיבוצית כבר כאן. שילוב של כוחות וותיקים וחדשים, שמזכיר לכולנו למה אנחנו כאן. יכולנו השנה גם לכוחות הבירוקרטיה ואטימות הפקידות הישראלית, שהגיעה לשיאי איוולת חדשים, ועוד היד נטויה...

מה על הפרק?

אז כאמור צריך לבחור וועדה לבעלי צרכים מיוחדים, ולקבל החלטות מהותיות בנושא החוב הנדחה, הפעלת טבלאות האיזון, עמדתנו בנושא סגירת ביה"ס יחדיו, וקיום דיון על עיצוב החינוך בשנים הקרובות. עדכון סל הבריאות, התמודדות עם התקנות בנושא ביטוחי הסיעוד, ואיגום המשאבים בנושא הביטחון הסוציאלי בקרן המילואים. יש לבחור מחדש את חברי צוות הפנסיה, ולהמשיך ולדחוף את עגלת הקליטה, שגם היא נתקלת במכשולים השכם והערב במסדרונות הרשויות. בנושא זה רק אציין, שתקוותי היא שהפעם לא מאיתנו, לא "משלנו" יבוא העיכוב, כפי שקרה בפרוייקט מהותי אחר, שבימים אלה לאחר חמש שנים אנו מקווים להביאו סוף סוף לשלב האישורים – הכביש העוקף: החודש נקבל מהוועדה המחוזית את נוסח ההפקדה. ואם לא תהיינה התנגדויות – נוכל לקבל תוך 60 יום תוכנית מאושרת (וקיבוץ מאושר?). או אז, כל שיוותר לנו לעשות, זה למצוא עוד 2-3 מיליון ₪ ולהביא לביצועו בפועל. סלילה שתפטור אותנו מהתנועה המסוכנת העוברת בתוככי היישוב, ומהתואר המפוקפק "יישוב של עגלות"...

חג הפועלים

לסיום כמה מילים על האחד במאי שלא נחוג בקיבוצנו. לאחר מהומות הדמים בשיקגו, לפני יותר משמינית המילניום (1886), נקבע תאריך סמלי זה, כיום הזדהות של ארגוני העובדים ברחבי העולם, (בתקופת השיא של הסוציאליזם הפך ליום חג רשמי משמעותי במדינות בעלות גוון אדום, ואצלנו ליום ניקיון הבריכה

המסורתית). חג זה שהתמוסס עם השנים, מקבל חשיבות מחודשת, ככל שהגלובליזציה וההפרטה מעמיקות במקומותינו. אפילו בקיבוצנו, ועם כל הניסיון להגנות בהעסקה, ישנם מקרים של עובדים שמרגישים שזכויותיהם נפגעות, ולכן חשוב ונכון למצוא את הדרך לציין את היום החשוב הזה, ולבחון מחדש כיצד לשלב אותו במערכת המועדים ובתכנים החינוכיים. אחרי הכל – ללא עמלם של הפועלים בקווי הייצור, בחקלאות ובשירותים (חברים, בני משק, שכירים ועובדים זרים) לא היינו מגיעים עד הלום, וחשוב לזכור זאת.

בברכת יום פועלים שמח לכולנו - נימרוז

ל על כוס קפה עם קטי רפורט

קבענו את הפגישה ליום חמישי בשעה 10:00, ורק אח"כ הבחנו שזה נופל בדיוק על הצפירה של יום השואה. מקריות!

לעמוד ביום השואה שתי דקות, איך זה בשבילך קטי? נראה לי שבשבילך זה משהו אחר.

כן, וביום שכזה עולות בי הרבה מחשבות. הייתי נוצריה בצעירותי, אך בחרתי להתגייר ולחבר את גורלי לעם ישראל. כשלמדנו על השואה, בכיתה ו' אולי, זה היה המפגש הראשון שלי עם הנושא, עם ישראל ועם היהדות, וזה מאוד סקרן אותי. כשסיימתי את השנה התשיעית קיבלתי מלגה, ובחרתי לקנות ספר אומנות מהשואה. לא ידעתי בכלל מה מחכה לי בעתיד, אבל קניתי. ילדה בת 15 – מכל הדברים בחרתי ספר אומנות עם עבודות יצירה שציירו בזמן השואה במחנות.

הוא עוד ישנו אצלך?

בטח, בטח. גם היום, פה ושם, אני עוד מסתכלת בו, ספר קשה. לא מראה אותו לילדים. רק פעם אחת הבאתי להם ציור אחד בשחור-לבן, של ילדה עם בובה. ילדה עצובה, רזה וקצת מלוכלכת, אבל בלי יותר מידי אינפורמציה. גם ככה קשה לי עם איך שאנחנו מחנכים, ומה אנחנו מלמדים. שני ילדים שלי יצאו למסע פולין, חזרו עם חוויות חזקות, ועדיין אני לא בטוחה מה נכון. משהו בזה קצת תעשייתי.

לא מסכימה, יש הרבה הכנות... המסע לא עומד בפני עצמו... מה מעניין אותך בזה?

עברתי כמה שלבים. אני חושבת שהשאלה היא, לו אני הייתי שמה, באיזה צד הייתי בוחרת להיות? לאיזה צד קל לי יותר להתחבר? יכולתי באותה קלות להסתכל על עצמי כקורבן, אם אני נערה יהודיה צעירה בזמן הזה, או אם אני נערה צעירה גרמניה. מה הייתי עושה? האם הייתי מצטרפת? האם הייתי הולכת אחרי החזק, הכריזמטי, שזו התנועה הנאצית הצעירה שהייתה תנועה עצומה, מאוד כובשת. החבריה הצעירים המדהימים היו שם. האם הייתי נמשכת לשם? או הולכת לפי האופי שאני חושבת שיש לי והייתי אומרת: זה מריח יותר מידי טוב ויותר מידי יפה וזה יותר מידי, והולכת לשוליים, כמו שאני בדרך כלל עושה. הדילמה הזאת סקרנה אותי, ואין תשובה. עד היום אני לא ממחרת כל-כך לשפוט את מי שהלך אחרי, וגם לא את מה שהקורבנות עשו.

הנה אנחנו פה במדינת ישראל, שני קילומטר שמאלה מאתנו - אני לא יודעת מה קורה שם. אני מודעת לכך שלאמנסטי אינטרנשיונל יש הרבה תלונות על ההתייחסות שלנו לפלסטינאים. מצד שני אני אומרת... מעדיפה שירביצו מכות לאיזשהו ערבי ויצילו חיים של אנשים חפים מפשע שרוצים לנסוע לעבודה בבוקר, או ילדים שהולכים לבית הספר. אבל מה הגבול שלי? אולי זו האמונה שלי, שטיפת המוח שלי, שאני בגלל הלאומיות שלי והיהדות דורסת זכויות של אנשים אחרים? כמו שהגרמנים האמינו לגבי היהודים? קשה... אני לא יודעת מה הגבול שלי. אני בטח לא אעמוד בצמתים ואצעק על חיילים, כי אלה הילדים שלי.

גם ההשוואה היא לא עד הסוף נכונה...

רוב בני העם הגרמני לא היו מעורבים ישירות במעשים. פשוט התעלמו, המשיכו את החיים שלהם. רוב גדול.

הספרים שאני קוראת בזמן האחרון הם על גרמנים, על הדילמות שלהם. ספרים מעניינים בצורה בלתי רגילה. זה מסקרן אותי, זה מעסיק אותי, מה אני הייתי עושה? אתה חייב להתייחס. אי אפשר לא לנקוט עמדה...

איך אתה כאדם שומר על הערכים? זה העסיק אותי כנערה בת 15, ועכשיו זה מעסיק אותי כאישה בוגרת. מה הייתי עושה. הספר של אלברט שפאר (הנאצי שלא הוצא להורג במשפטי נירנברג), שר החימוש והייצור המלחמתי של היטלר. השאלה כמה ידע וכמה לא ידע. וזה באמת מסקרן אותנו: החוקיות, הסדר, התעשייתיות, החוקים, הקורקטיות, הניכור. יותר קל לי להבין שבאים חבריה, נכנסים לכפר, יורים הורגים, זה התרבות של העולם: גברים הורגים גברים, אונסים נשים, עוברים הלאה. אבל פה יש מהנדסים. מישו מתכנן, תעשייה. מישו יושב שם, ביורוקרט קטן, וזה מה שהוא עושה.

אני מנסה להבין, מה גורם לשבטים באפריקה לרצוח זה את זה? אנחנו מסתכלים בעיניים אירופאיות: שני השבטים נראים לנו בדיוק אותו הדבר, אין הבדל. אז אנחנו לא מבינים למה הם עושים את זה, באכזריות שקשה לתאר. ובקשר ליהודים - אנחנו אומרים לעצמנו שאנחנו מיוחדים, אנשים אוהבים לשנוא אותנו. אבל באיזו קלות מוכנים להרוג בן-אדם על כלום. הדור שלי התחנך על סובלנות, אבל החבריה הצעירים שגדלו מתחת לאינתיפאדה והפיגועים, הם גזעניים.

...על כוס קפה עם קטי

יום קשה היום, בעוד שבוע יהיה עוד יום של זיכרון

בהתחלה היה לי מאוד קשה. לא הבנתי למה מציינים את יום הזיכרון לפני יום העצמאות. ככה ההיגיון שלי אמר לי: מה אתם רוצים ממני, מהבכי הכי מר לעבור להורה? נפלתם על הראש? עם השנים נהיה יותר ברור לי שככה צריך להיות. כמה שזה אכזרי, מגיע לנו פעם בשנה לזכור על חשבון מי אנחנו חיים פה, בזכות מי.

התחלת מהשלב שהושטת את היד לספר, באותו זמן כבר למדת אומנות?

כן, אני באה מבית כזה, אבא שלי כל החיים מתעסק באומנות. כולנו עוסקים ביצירה, באומנות. אני מזל תאומים. מחולקת לצד אחד מאוד מעשי, וצד חולמני יותר. אז בכיתה י"ב בחרתי ללמוד כלכלה וניהול, משהו שאפשר לעבוד בו.

מה הסיבה שבאתי לארץ?

בחופש הגדול לפני שהתחלתי כיתה י"ב, הייתי אמורה לנסוע לאוסטרליה. החברה שלי שהייתי אמורה לנסוע איתה, הבריזה לי. נשארתי עם כסף שחסכתי מעבודה קשה כל החורף (עבודה בבית חולים, ניקיתי ובישלתי במטבח), רציתי נורא לנסוע לחופש ולא היה לי לאן. באותה תקופה המשכתי לקרוא כל הזמן על היהודים, ועל מה שקשור לשואה, ויהודים באירופה. בדיוק אז לקחתי לידי את הספר של ליאון יוריס, אקסודוס, וזה היה המפגש הראשון שלי עם מדינת ישראל (חוץ מ"הללויה" באירוויזיון) איזה ספר! אלוהים! חשבת, איזו מדינה, איזה רעיון! כשאת חיה באירופה את יודעת שהמדינה שלך צומחת באופן אורגני. את לא יודעת מתי המדינה נולדה. ופתאום את קוראת שאנשים מחליטים, קמים, נלחמים ומקימים מדינה, זה הקסים אותי! ואז הגיעו לבית הספר שלי בחור ובחורה ונתנו הרצאה על קיבוץ, על ישראל. והדבר האחרון בחוט המקשר היה, שאצל אחותי הבוגרת היו טפסים של התנדבות לקיבוץ. היא חשבה אם ללכת, ואני מצאתי את הטפסים האלה. חשבת: יש לי כסף, אין לי עם מי לטייל, קראתי את אקסודוס, ההרצאה בבית הספר סקרנה אותי, הניירות האלה פה, ואני יכולה לנסוע לבד.

הגעתי לישראל בקיץ, באמצע מלחמת לבנון (הראשונה). אספו אותנו בנתב"ג וישר למעין-ברוך, על גבול לבנון. אנחנו במיני-ואן עולים צפונה, וההרים מתגלים לעיני, ופשוט התאהבתי, אין תיאור אחר. פשוט התאהבתי. שום הגיון אין בזה, אין לי שום דם יהודי, שום שורשים. פשוט התאהבתי. נשארתי שם חודשיים. וכל הקיץ הייתה מלחמה, בומים, הקפצות, אקשן. חיינו בתוך הבועה של המתנדבים. אני זוכרת שהיינו יוצאים לכביש, מרימים אצבע ונוסעים לטייל. מטולה, בריכת הקצינים, נחלים בגולן. חרשנו את הצפון. הייתי בירושלים, זה נחרת בנפש שלי, עד היום אני מריחה את ירושלים, והצלילים של הפעמונים והמואזין באוזניי. חזרתי לשבדיה מורעלת. כל שנת י"ב הייתי מורעלת. לא הבנתי מה אני עושה שם, הרגשתי שאני מבזבזת זמן. אף אחד לא הבין אותי, גם אני לא הבנתי מה הקטע. בטח שלא הייתה לי כוונה לבוא לגור פה, ובטח שלא להיות יהודיה, לא בשליטה, לא במודעות. בסוף י"ב לקחתי שלוש חברות שהרעלתי אותן גם, טיילנו ביוון קפצנו מאי לאי, לקחנו אונייה והגענו לחיפה. אמרתי: "חרשתי את הצפון, בוא נבחר איזשהו קיבוץ במרכז." ואז הגענו לניר-אליהו.

האחראי על המתנדבים היה איציקו חניני. לא היה בשבילנו מקום, והיה מה זה בלאגן. היה מוזנח, והיו מתנדבים מוזרים, חשיש כל ערב. השאירו אותנו במועדון של המתנדבים על הרצפה, מלא עכברים. באותו לילה אמרתי: "כאן אני לא נשארת. מה זה האנשים האלה, הזלזול הזה. מחר אנחנו קמים והולכים."

למחרת הרמנו טלפון לארגון המתנדבים השבדי וביקשנו לעבור לקיבוץ אחר. הם אמרו לנו שע"פ החוזה לא ניתן, צריך להישאר לפחות שבועיים. "תנסו שבועיים, אם אחרי שבועיים עדיין תרצו לעזוב, אז נמצא לכם קיבוץ אחר". כעבור שבועיים מי זכר את זה? היינו כבר אחלה עם כולם, היה ממש כיף. עבדתי בחדר אוכל עם לולה ויונה, הן כל הזמן רבו. היינו מנקים כל יום את כל הכיסאות, היה כל-כך נקי עד שהיה אפשר לאכול על הרצפה. היינו שרים לה "לולה... לולולה...". היינו משגעים אותה.

באתי באוקטובר, באותה שנה שאסף נהרג. רק אח"כ הבנתי שזו הייתה שנה קשה גם לקיבוץ, שנה קשה לקבוצה של דרור. בהתחלה לא ידעתי. כשאת באה מבחוץ את לא מבינה את הקשרים של הבן עם החברים, ושל המשפחה עם הקיבוץ. פעם ראשונה שהסכמתי "לשתות קפה" עם דרור הייתה בדצמבר, אחרי שהוא חיזר אחרי לא מעט. לא רציתי להיות אחת "מהמתנדבות האלה" שבני המשק משתמשים בהן עד שמשוהו יותר רציני יגיע, לא הייתה לי כוונה לא להישאר, לא להיות החברה של, לא לגור בקיבוץ. חשבת שהוא מאוד עמוק ומופנם, אבל עכשיו אני מבינה שבשנה הראשונה הם, כל הקבוצה, היו עסוקים בעיבוד האבל, האובדן של אסף. לא ידעתי למה הוא היה יושב ומקשיב למוסיקה עצובה. רק חשתי שמשוהו קורה לו בנפש. הייתי בהתלבטות, לא ידעתי אם הקשר ימשך. אבל הוא כל הזמן חייד אלי. ומאז אנחנו ביחד. הוא בדיוק מה שאני צריכה.

בחודשים הראשונים דרור ונעם עדיין גרו יחד... ישנו שלישייה במיטה... ולפעמים נעם היה חולב לילה, וחוזר ומחכה על המרפסת עד שנפתח לו את הדלת בבוקר.

ואז דרור קיבל חדר לבד, והלכתי לקנות כרית. באתי מהכביש עם כרית מתחת ליד כדי לשים את הכרית בחדר של דרור. ואז אני רואה מאחורי ההרדוף שכל החבריה יושבים בכניסה ומרימים כוסית לכבוד זה שהוא קיבל חדר. ואני באה עם הכרית. זה כאילו להגיד: כן, אנחנו זוג ואנחנו... לקחתי את הכרית והעפתי אותה לתוך ההרדופים, כל-כך התביישתי בביתיות. כאילו לפרסם, לחשוף לכולם. החדר הזה היה משונה, כדי להיכנס למקלחת היה צריך לצאת החוצה, וכל השכנים יודעים מתי את יוצאת לשירותים ומתי את הולכת להתקלח. היה מקרר אחד לארבעה חדרים. היה לי תקציב של גרוש וחצי בכסף של מונופול, והתקציב אף פעם לא נגמר, לא היה על מה להוציא את הכסף. אוכל נותנים, נייר טואלט חופשי, גם קונדומים... התאהבתי חזק.

דרור אף פעם לא התבייש בי, מייד התייחס אלי כאל חברה שלו, והוא היה גאה בי, כאילו זכה בפרס. אבל בהתחלה נירה ובנימין לא התייחסו אלי, שנה שלמה. אני חושבת שהם פחדו שאני אקח את דרור לשבדיה. זה גרם להם להתנהג בצורה שלא הבנתי, חשבתי שהם לא אוהבים אותי. איך יכולתי להבין את כל המורכבות הזו של אמא וילד, קיבוץ, ישראל, הייתי בת 19, תמימה מאוד. זה היה קשה כי לא דיברנו על זה, לא מתווכחים בבית. אפילו על פוליטיקה אסור היה לדבר, כי היה צריך להיות נעים בבית. אני דווקא אוהבת וויכוח, אוהבת דעות שונות.

בלינה המשותפת לא לומדים להתכסח עם ההורים

זה באמת איזושהו פאק. אם אתה לא יכול לזרוק לאמא שלך איזה קללה ולראות שהעולם לא נפל. זה חלק מן ההתבגרות, להתווכח. אבל כאן ראיתי שאם משהו לא נראה, אז פשוט קמים והולכים מהבית. באמת הכוח היה אצל הילדים, הם קובעים אם הם בבית. עכשיו זה שונה. גם אחרי ריב או ויכוח עדיין ממשיכים להיות באותו בית, חייבים להתעמת ולפתור את הבעיות.

כאישה צעירה החיים בקיבוץ נראו לי מאוד פשוטים ונכונים. באתי מחברה סוציאל דמוקרטית, והחיים התאימו לערכים שלי. היה משהו שהזכיר את שבדיה, השוויון, לא רכושנות. היה לי קל לקבל את החיים בקיבוץ. הייתי צעירה ולא חשבתי יותר מידי. הייתי תמימה, חשבתי שכל האנשים הם בערך כמוני. חשבתי שאם אני לא מקנאה ואם אני מאושרת בחלקי אז ככה כולם, זה מה שחשבתי. אח"כ הייתי מופתעת מאוד שיש אנשים שמאוד מתעסקים במה שקורה לאנשים אחרים, ולא ידעתי. הייתי בהלם כשהבנתי שאנשים מדברים עלי, שיש להם דעות עלי, או שאוהבים או לא אוהבים אותי, אפילו שאני לא זוכרת שהייתה לי אינטראקציה אתם.

איך הבנת את זה?

כשלא אשרו לי את הלימודים. ישבו אתי ממשאבי אנוש שעה וחצי לפני המסיבה של פורים, והסבירו לי למה לא מגיע לי לימודים, ומה אנשים חושבים עלי. זה היה בתקופה שאחרי שהפלתי הרבה פעמים, ילדתי את התאומים. מתן היה חולה מאוד, ד"ר ברגר אמר שאם אני לא מוציאה אותו מבית הילדים הוא עלול למות, שאני חייבת להיות אתו בבית. שקענו בדאגות של הישרדות. אף אחד לא בא והושיט לנו יד, ולא שאל מה קורה אתנו, ואיך אנחנו מרגישים. היה לי מאוד קשה, ילד חולה זה גומר אותך. היה קשה לי עם אנשים שחשפתי את הקשיים שלי בפניהם, והם ביקרו אותי על איך שאני מתנהגת. אני עצמי חולה, עם ילד חולה בבית, וכשאני מרגישה קצת יותר טוב אז אני יוצאת לגינה לעבוד קצת. ובדיוק כשאני מוציאה איזה עשב, הם עוברים ורואים שאני עובדת, בזמן שאני אומרת שאני חולה. ניסיתי להבין איך זה קרה. אני יודעת על עצמי שאני לא משקרת, אני חרוצה, אני זריזה, אני מלאת מוטיבציה, אני עובדת מהר, אנשים שעובדים אתי מעריכים אותי, אוהבים אותי, אז מאיפה זה בא? מה עשיתי? ואז לקחתי את כל החרא שאמרו עלי והסכמתי אתו. אמרתי: הם צודקים, אני חרא של בן-אדם, לא שווה כלום. הייתי הכי למטה שהייתי בחיים שלי. בודדה בבית עם ילד חולה, וכל הזמן מדברים עלי מאחורי הגב. בקושי יכולתי ללכת לחדר-אוכל, הרגשתי שמסתכלים עלי. השיחה הזו בערב פורים הכניסה אותי עמוק לתוך דיכאון. בכיתי המון, הייתי מתלבשת ביום שישי ולא יכולה ללכת לחדר אוכל, פחדתי לראות חברים מהקיבוץ. הייתי עד כדי כך בדיכאון שדרור הציע שנלך לשבדיה. חשבתי את עצמי לאישה חזקה, ולמה אני לא מצליחה לצאת מזה, ולא סלחתי לעצמי. מעגל סגור. וגם לא רציתי לבקש עזרה נפשית מהקיבוץ. החלטנו שאנחנו עוזבים. באותו זמן הגיע התור שלי לעשות רישיון. לא רצינו לקחת כסף מהקיבוץ. חסכנו ועשיתי את הרישיון על חשבוני. בכסף פרטי שילמתי גם את הלימודים. הלכתי לעבוד עם לולה במכבסה.

נירה ובנימין לא נקטו עמדה, אני חושבת שהם לא ידעו עד כמה רע לי. לא התערבו. הייתי צריכה שהם ילחמו בשבילי. נשארנו רק אני ודרור והילדים נגד כל העולם. מתן חלה ואשפזו אותו בבית-חולים. בלילה עמדנו נירה ואני, בחלון של מחלקת ילדים. ואז נירה אומרת לי: "בבקשה אל תעזבו, אל תיקחו את הילד הזה לעיר, ואל תשאירו אותנו לבד, בבקשה."

...על כוס קפה עם קטי

ונשארנו. החלטנו שגם אם אנחנו לא עוזבים את הקיבוץ פיזית, אנחנו עוזבים נפשית. הסתגרותי. לא חברה של אף אחד, לא רוצה לראות אף אחד. כולם פה מפחידים, מאיימים. ניתקתי את הקשר עם רוב האנשים. נשארתי חברה עם אדם אחד, שניים. כל אחד שלא אתי – נגדי. לא הלכנו לחדר אוכל, אכלנו בבית. לקח לי שנה וחצי עד שנתיים לצאת מהדיכאון.

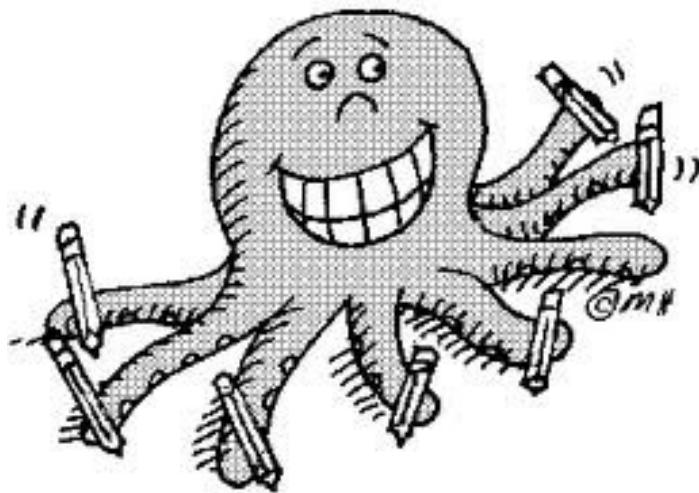
נירה התחילה לשלוח אותי לסדנאות, לעזור לי לשקם את עצמי. הגעתי למטפלת באומנות, היא הצילה אותי. הסתכלה על הציורים שלי, סיפרתי לה. היא אמרה לי: את עברת אונס, את סובלת מפוסט-טראומה. ואז הרגשתי (לוקחת נשימה) שיש לזה שם. בדקה שקיבלתי את השם "פוסט טראומה", הבנתי שאני לא משוגעת ולא אשמה. באמת עשו לי משהו איום ונורא. ואני לא יודעת אם מישהו אשם, לא חושבת שעשו לי בכוונה, ושאלו אחד לא ידע מה קורה, ושזה צירוף מקרים שאני בשמירת הריון, וגידול ילדים שאחד מהם חולה, ואח"כ נורא חלשה, ובגלל זה במקום לקום ולהגיד פחחחח, הפנמתי. כל התופעות האלה של דפיקות לב, של בכי, שאני לא יכולה להיכנס לחדר-אוכל – זה הכל תופעות של פוסט-טראומה. שנים הלכתי לפורים, לא נכנסתי, חזרתי הביתה, בכיתי. לאט לאט חזרתי לעצמי. אני חושבת שההוכחה הניצחת היא שבפורים האחרון באנו ורקדנו ושמחנו. אמרתי, זהו. תסתכלי, את מוקפת אנשים שאת אוהבת ושאוהבים אותך, שמכירים אותך. טוב לך, את רוקדת, זהו, נגמר. מה שהיה היה, את חזרת לעצמך. לקחת את החיים שלך בחזרה.

גם בשבילי זה היה שיעור... (גילוי נאות: סמדר ירושלמי ואני ריכזנו אז את משאבי-אנוש)

יש משהו בקיבוץ שלנו מאוד שוביניסטי, משהו מאוד בעייתי לנשים חזקות. מאוד קשה לנשים בעלות דעה. כאשר, מאוד לא טוב לי פה, לא מעיזה להתקרב לאף תפקיד. כשבאתי לקיבוץ חשבתי שיש חברה חופשית שמקבלת, אבל אח"כ הבנתי שיש טיפוס של אישה השורדת בקיבוץ. או גנת או מורה. מאוד נורמטיבית בלבוש, בהתנהגות, שורדת בלי לקבל יותר מדי פליקים. אני הייתי סוג של משולש שמנסה להיכנס לחור עגול. אני צבעונית מידי, דעתנית מידי, שונה. ידעתי את זה וניסיתי להוריד מעצמי, לא בלטתי. ואכלתי כדי להגן על עצמי.

היום אני אוהבת את החיים שלי פה. יש לי כמה חברים שאני מאוד אוהבת אותם וטוב לי אתם, חלקם סייעו לי בתקופה הקשה. אני יודעת מי אני. אני יודעת מה אני שווה, איפה אני חזקה, איפה אני חלשה, אין לי שום אשליה שאני מושלמת. זה בסדר. לא מעניין אותי מה חושבים עלי, אני יודעת מה חשוב לי. לבוא מאהבה, לבוא מקבלה, מרצון, לבוא מכיף. לא אהיה יותר בדיכאון בחיים שלי, אני אשה חזקה. עברנו כמה דברים בשנה האחרונה, מאוד קשים. אבל שרדנו. אנחנו ממשיכים, מחייכים, יש אווירה טובה בבית. את צריכה להחליט איך את חיה, את צריכה להחליט איך החיים שלך יראו. האם את קורבן, מסכנה, או שאת נהנית ממה שיש לך. יש לי שלושה ילדים מוצלחים שגורמים לי להמון גאווה. דרור שאוהב אותי הכי בעולם, והוא רשת הביטחון שלי. הייתה לי בחיים נירה, שהייתה כמו אמא שלי. היא יושבת לי פה אתי (מצביעה על הכתף). הפנמתי אותה, היא חלק ממני. יש לי חיים טובים. אני אוהבת מה שאני עושה, אני אוהבת את הילדים שבאים לחוג שלי, אני בגיל נפלא עכשיו.. אם הייתי חושבת, אם מישהו אז היה אומר לי שאני אשאר בקיבוץ, שיהיה לי טוב... כמה אנשים טובים עזרו לי בדרך והחזירו לי את האמונה, באנושות כמעט. הייתי צריכה את זה, והיום אני יכולה ליהנות מכל הדברים היפים שיש בחיי קיבוץ.

ראיינה: נטע

מדור ספורט יומן ריצה

עוד פרק מן היומן של עמרי רז שנכתב לקראת מרתון טבריה דאשתקד. בין פרק לפרק נוספים עוד רצים מהקיבוץ שגומאים מרחקים, בהצלחה!

ארוכה הדרך לטבריה - פרק חמישי

20/11/2010 – סוף שבוע ארבעה עשר

70 ק"מ מאחורינו. זה הכי הרבה בשבוע עד כה. יהיה רק עוד שבוע אחד בתוכנית שיהיה בו יותר. בתחילת השבוע שמים בשנית פעמינו תל אביבה על מנת לקנות זוג נעליים נוסף. מודדים שוב את מידת הרגל, מודדים הנעליים, וחוזרים הביתה שמחים וטובי לבב. אבל איך אפשר בלי תסמונת ציונה? דור מגיע הביתה ומגלה שהנעל הישנה שלו היא במידה אחת יותר גדולה מזאת שלקח. "לא הרגשת את זה בחנות כשמדדת?" אני שואל. "הרגשתי קצת צפוף אבל חשבתי שזאת המידה". למחרת הוא זוחל חזרה בבושת פנים לחנות ומחליף מידה.

ביום רביעי דור טס (לא נכון! טיסה?! דור?!!) למולדת הקיורטוש והגולאש, הלא היא? נכון. אז כדי להספיק ריצה ארוכה ביחד אנחנו מקדימים אותה ליום שלישי. 29 ק"מ לפנינו. זה כבר בליגה של הגדולים. יוצאים בארבע וחצי לפנות בוקר, הדרך כולה בערפל. לא רואים כלום ממטר. בחמישה לחמש אנחנו בחניון החשוד והמפחיד של חוף הצוק. חמש וחמישה יוצאים לדרך, מקיפים את הסי אנד סאן דרך הכביש ומתחברים אחרי שני קילומטרים וחצי לחוף תל ברוך ולטיילת שתוביל אותנו משם ועד ליפו בואכה בת ים. אחרי נמל יפו מתרחקים טיפונת מהחוף ומיד חוזרים אליו בשביל לפגוש לראשונה את הטיילת היפהפיה של יפו. בטיילת עבדו הממטרות, וגרמו לשלולית על המדרכה. אנחנו לא מבחינים בה והגרם נרטבת. דור פולט בטבעיות – "נו באמת, חולדאי!". לטוב ולרע, בעיקר לטוב, חולדאי הוא הכתובת שלנו בתל אביב. אנחנו מאוד מרוצים מהטיילת ורק חושבים שעוד מספר ברזיות לאורכה היו הופכות אותה למושלמת.

מסיימים את הריצה בהרגשה מאוד טובה. החולצה רטובה בשל הלחות שנובעת מריצת ערפל, אבל אנחנו אחרי כמעט שלוש שעות של ריצה ובהרגשה שאם עברנו את זה אנחנו כבר יכולים לרוץ מרתון.

אקט הסיום של השבוע היא הרשמה שלנו למרתון פריז בעשרה באפריל. יש אפשרות ביטול ואנחנו רוצים לשמור את האופציות פתוחות. מי היה מאמין.

בעת העתיקה נהוג היה להשתמש ברצים בעלי כושר אירובי מפותח להעברת הודעות, בשורות וכיוצא בזה. מפורסמת ריצתו של איש בנימין, מאבן העזר לשילה כדי להודיע על המפלה הגדולה של בני ישראל במלחמה עם הפלשתים (שמואל א', ד', 12-13). המרחק בין אבן העזר (ממזרח לאפק ליד מקורות הירקון) לשילה הוא מרחק מרתוני. בראשית שנות ה-70, ארגן שם יצחק ברא"ז תחרות מרתון בה ניצח דני משרקי.

27/11/2010 – סוף שבוע חמישה עשר

עכשיו אנחנו לפני תחילתו של השבוע הכי עמוס בתוכנית, מבחינת קילומטראז' כמובן.

הדבר הכי דרמטי שקרה לנו השבוע הוא שדור לא טס לחו"ל. הריצות היו קצרות יחסית ועברו בנעימים. את הריצה הארוכה עשינו ביום שישי בשתיים וחצי בצהריים במסלול חדש מבחינתנו. יצאנו מהמועצה האזורית דרום השרון לכיוון מחלף קסם דרך השדות ועד פארק מבואות הירקון שם הסתובבנו אחרי שמונה ק"מ במטרה להשלים 16 ולקבל את פני השבת בנחת. אלא ששתי רעידות אדמה בסולם בינוני קרו לנו באותה הריצה.

...יומן ריצה

האחת – אחרי שחצי ריצה אני מתייחר על דור בנוגע לניווטים ועולב בו ללא רחם על כך שאינו יודע מימינו ומשמאלו (לא כיף לרדת עליו כי הוא מודה בכל, לא מתווכח) אנחנו מסתובבים ומתחילים לחזור ואז מפספסים פניה אחת נכונה, וחוזרים לנקודת ההתחלה בדרך שונה. דרך זו מקצרת לנו את הריצה בשני ק"מ תמימים. 100 מטרים לסוף אני מביע בקול רם את חוסר החשק שלי להשלים שני ק"מ בתוך המועצה או ע"י ריצה הלך ושוב לאנשהו, בציפייה לכך שדור, שהוא הקפדן שבינינו ובדרך כלל לא מוותר על מטר ריצה, יחזירני לתלם ויחליט שממשיכים. להפתעתי כי רבה היא, עולה מכיוונו הנהון הסכמה מלווה בצמד המילים היקרות – "לא נורא". מוותרים על שני הקילומטרים החסרים ומבלים כעשר דקות בלהסביר אחד לשני למה זה לא נורא, וזה בסדר, וזה לא סימן לבאות, וזה לא משבר, ולא ויתור, ואין לזה משמעות, וגם ככה בשבוע של חצי המרתון אנחנו עושים חמישה קילומטרים יותר מהתוכנית, ואין פה שבירה כללית ולא תהיה לזה שום השפעה על המרתון. הכל בסדר. תיכף שבת.

אבל רעידת האדמה הזאת היא כאין וכאפס לעומת הרעידה השנייה. רעידונת ממש. דור מחליט לקחת גיל אחרי עשרה ק"מ. דור לוקח את הגיל בזמן שאני עוצר להשתין. חוזרים לרוץ, ופתאום אני קולט במוחי את מה שענייני ראו לפני שנייה וסירבו לקלוט ברגע הראשון. בטבעיות לא אופיינית הוא שותה את הגיל, שבא בתוך שקיק עטיפה שכזה, ומשליך את העטיפה לצד הדרך. את 20 הדקות הבאות אני מעביר בלסנוט בו על מעשהו (וגם את כל ארוחת הערב המשפחתית מאוחר יותר באותו ערב. חנה לא יודעת איך להתמודד עם הכשל הזה בחינוך שהתגלה לו לפתע. דור ממהר להעביר את נושא השיחה באמצעות איזה כנס שהמציא של משפחות הורוביץ מכל הארץ). הוא מתבייש קצת בעצמו אבל פוטר את העניין באיזה טיעון גזעני שאחסוך מהקוראים העתידיים.

שאלה שעולה אחרי הריצה היא לגבי הקצב שלנו. בתחילת הריצה דור צריך להאט אותי כל הזמן. אני מרגיש שקל לי ושאני יכול להגביר בקלות. דור גם מרגיש כך אבל חושב על ההמשך ואז אכן הרבה פחות קל. אני חושב שאולי כדאי לנו להחליט על קצב מהיר קצת יותר (קבענו קצב 6 ד' לקילומטר, למעשה אנחנו רצים בממוצע בסביבות ה- 5:50). דור טוען שלא. לא עכשיו. בוא נעבור את טבריה ואז אולי לקראת פריז. בגדול אני מסכים. רק שלפעמים יותר קשה להאט מאשר להגביר.

מאפיפה הגיע המרחק הזה של 42.195? הרי זה לא המרחק המדויק בין מרתון לאתונה. למעשה זה "תרגום" מ-26 מייל ו-385 יארד, מרחק שנקבע באולימפיאדת לונדון 1908, כאשר המארגנים שינו את נתיב הריצה כדי שתעבור ליד ארמון המלכה.

באמצע השבוע אנחנו נרשמים לחצי מרתון בית שאן, עמק המעיינות ליתר דיוק, תחנת חובה בדרך לטבריה.

4/12/2010 – סוף שבוע שישה עשר

73. זה מספר הק"מ השבועי שעברו תחת נעלינו. כמעט שבע שעות וחצי של ריצה. זה השיא של תוכנית ההכנה למרתון. תהיה עוד ריצה אחת בודדת ארוכה מאוד.

את הריצה הארוכה של השבוע, 32 ק"מ, אנחנו עושים ביום שלישי. ערב קודם הסופרקלאסיקו. קונצרט של ברצלונה. אנחנו בהתלבטות קשה אם לראות את המשחק עם החבר'ה או ללכת לישון מוקדם. מחליטים לראות. רואים אצל צפ. דור פורש במחצית. אני מתחיל לנקר ופורש בדקה השמונים אחרי ארבעה גולים. שותה בירה אחת והרבה מיץ במהלך הערב והולך להשתין כל 10 דק. זה עוד יתנקם בי.

ארבע בבוקר השכמה. חמישה לחמש אנחנו כבר בחניון הדר יוסף. בחוץ חשיכה מוחלטת. קר מאוד. מתחילים לרוץ בחמש וחמישה. הפארק חשוך. אין כמעט נפש חיה. הפחד על חיינו מכניס אדרנלין לגוף. דור כבר מערב קודם עם אלרגיה חריפה שגורמת לו לדמוע כתינוק. הוא מוצא הצדקות לדמעותיו תוך כדי ריצה. הראשונה הייתה העובדה שחצינו את הפארק כולו בחשיכה מוחלטת וכמעט בלי לפגוש נפש חיה. זה ריגש אותו עד דמעות. אחר כך, כשחצינו את הגשרון המסמל את המעבר מטיילת תל אביב לאזור נמל יפו הוא התרגש מהדו קיום. לקראת סוף הריצה היו אלה דמעות של כעס על חולדאי ששכח לכבות שורה של פנסי תאורה בפארק כשכבר אור יום בחוץ. בחור רגיש דור.

בגלל כל השתייה בסופרקלאסיקו, ועוד 2 כוסות מים בבוקר לפני הריצה אני כל הזמן חייב להשתין. בעשרה קילומטרים הראשונים אני עוצר להשתין 3 פעמים. שלוש! צריך ללמוד מזה לקח. לא יודע מהו. לא רוצה לעצור במרתון להשתין יותר מפעמיים. אולי שלוש. גג.

מסיימים את הריצה בתחושה של התרוממות רוח. הצטרפנו לשני מועדונים חדשים. מועדון השלושים ק"מ פלוס ומועדון השלוש שעות ריצה ומעלה.

האישה המבוגרת ביותר שהשלימה מרתון היתה ג'ני ווד אלן הבריטית, ילידת 1911. היה זה מרתון לונדון, 14 באפריל 2002, כשהיא בת 90 ו-145 יום, באחת עשרה שעות ו-34 דקות.

לעומתה, השלימה אנג'ילה גארגאנו האיטלקייה את מספר המרתונים הרב ביותר בשנה קלנדרית, 2002. היא פתחה במרתון דובאי, ב-11 בינואר, וסיימה את המרתון המאה שלה באותה שנה בסאן סילבסטר, איטליה, ב-31 בדצמבר.

דלית רוגב, 43

אייל ברלס, 42

חתי ברלס, 41

נור כראלי, 38

דוחן סלע, 35

ד״ר שר, 35

חעי קורדובה, 34

ענר כ״קאורל, 33

אייל פ״יובלט, 27

בר פלג, 16

נורי כוחסירה, 12

נעם יואי, 12

אורן כ״קאורל, 11

**ילידי החודש
מאי**

אהובה לכיא, 74

אססל שר, 71

שלומי קחמן, 63

עוזי בארי, 60

שרי הורכץ, 60

גדי מאור, 57

אהובה קורדובה, 55

אלישבע לבנה, 55

חתי נמר, 51

ליפס רוגב, 48

קטרינה הנדלר, 47

אמל כרמיה, 47

עובל ברלס, 47

תודה

רציתי להגיד תודה, לחבר שעבר כבר את גיל ה-80 שנים, ועדיין מתפקד ועוזר לכל מי שהוא רק יכול.

בבוקר אחד התקלקל לי הפלאפון. הבאתי אותו לצבי מאור ונסעתי לעיסוקיי, בצהרים אני מקבלת טלפון, האם את הולכת לחד"א? אני כבר מביא לך את הפלאפון. צבי אמור להיות בגמלאות, ועדיין עושה לחברים את השירותים הקטנים שחוסכים מאתנו הרבה זמן ועצבים.

על כן, לך צבי הרבה תודות.

יונה פלג

פתרון חידת הארכיון

התשובה למבנה מהעלון הקודם:

הפחון, כפי שמציין השלט התלוי עליו, שימש לראשונה עם העלייה על הקרקע כחדר אוכל ראשון, לאחר מכן הפך למקלחת המשותפת. בהמשך שימש למכבסה, ומנחם קורדובה ז"ל היה הכובס. המכבסה עברה למשכנה החדש ליד מחסן הבגדים ב-1958, ושם נמצאת גם היום. מחסן הבגדים היה מצוי אז במבנה מעליו, שהיום משמש את משרדי ענף הבניין. היום הפחון קטן יותר, ומשמש כמחסן לענף הבניין.

עמיקם רגב

בחודשים האחרונים מופיעות בכל עלון תמונות מראשית הקיבוץ ואני זוכה, כל חודש מחדש, להתרגש עם הוותיקים וסיפוריהם וליהנות מטיולים מקסימים בים הזיכרונות... החיים בקיבוץ בראשית דרכו היו חיים קשים מאוד, האוכל הוגש ב"משורה", תנאי המגורים היו מאוד לא נוחים והעבודה הייתה מאוד קשה מבחינה פיזית, כמו שאתם יכולים להבין מזיכרונותיהם. אך יחד עם זה עולה חיוך על פניהם כשהם מספרים ורובם טוענים שלמרות הכל היה טוב!

זיכרונות הוותיקים

צבי וחנה מאור:

צבי - הפחון תפקד כחדר אוכל מספר חודשים בלבד. משם עברנו לאכול בצריף שהיה מעליו ובזמן הזה בנינו את חדר האוכל – הצריף שעדיין קיים. קיבלנו מארז ובו כל החלקים ואנחנו הרכבנו אותו בעצמנו. כדי שיהיה מספיק מקום, הרחבנו אותו.

חנה - היו בפחון שני סירים שעמדו על פרימוסים ושתי חברות שהגיעו מחברת הנוער בכפר גלעדי בישלו לנו את האוכל. אני הגעתי מעין-חרוד ובהתחלה התביישנו להיכנס לחדר האוכל. היינו יושבות בחוץ, על הספסל, ורק כשיצאו והזמינו אותנו פנימה נכנסנו לאכול.

בחדר האוכל היו שולחנות מתנדנדים, עשויים מקרשים וספסלים צרים. היו בו כ-20 מקומות, חברים היו מסיימים את ארוחתם ואת מקומם תפסו מיד אחרים.

לפני שהפחון הפך למקלחת ציבורית היינו מתקלחים בחורשה. סידרנו לעצמנו מקלחת ממחצלות ואני לא זוכרת אם היה לנו אפילו סבון...

כשהיינו בצבא, במחנה בירושלים, היינו מגיעות בחופשים להכיר את המקום. היינו מגיעות ברכבת שעברה בינינו לבין קלקיליה ופעם בחודש היה מישהו מהקיבוץ בא לבקר אותנו. בביקור הוא היה אוסף מאתנו את הסיגריות והציפורים שקיבלנו מהצבא כדי להביא אותם לקיבוץ...

כשהפך הפחון למקלחת ציבורית נהנינו, זאת הייתה מקלחת משופרת! המקלחת הייתה עבורנו החוויה הכי טובה. היינו יושבות על ספסלי העץ, מפטפטות, מרכלות וצוחקות וכשהתקלחנו כמובן שרנו... כל אחד היה לוקח למקלחת את החבילה שהכינו לו במחסן: מגבת, לבנים וגרביים. לא זוכרת שהיה לי משהו משלי... מה שקיבלנו היה בסדר, אפילו לא ידענו לבקש...

צבי – היה במקלחת דוד של מים חמים, היינו מדליקים את הנפט שטפטף פנימה ומחכים שהמים יתחממו. היו לנו שתי בארות מים – באר "מזרחי", בכיוון קלקיליה והבאר בפרדס בדרך לבית ברל שרואים אותה מהכביש.

הניה שורץ:

אני זוכרת את הפרימוסים שהיו בפחון עליהם היו מבשלים. היו כמה שולחנות אוכל והפרימוסים עמדו בפניה. כלי האוכל בהם אכלנו היו מפת. בחדר האוכל בילינו הרבה. היינו אוכלים בו, רוקדים, וחוגגים את כל האירועים.

כשהפחון פעל כחדר אוכל התקלחנו בחורשה ואני זוכרת שהבאתי ענפים של אקליפטוס כדי לכסות את הרווחים בין המחצלות...

כשחדר האוכל הפך למקלחת חילקו אותו לשניים לגברים ולנשים היה שמח – הגברים, כמו כל הצעירים, התחילו לעשות חורים בפח ואנחנו היינו סותמות אותם. למרות ההפרדה התקלחנו כמעט יחד... במקלחת עברה כל אחת מאתנו בדיקה יסודית – מי בהריון, מי לא...

כשנפתחה המכבסה במקום זה עבדתי בבית תינוקות. היינו קמות בחמש בבוקר, שוטפות את החיתולים של התינוקות בליזול, מרתיחות אותם על פרימוס ורק אח"כ מעבירות אותם לכביסה במכבסה.

נעמי ואברהם תקומי:

תקומי – אני הצטרפתי לקיבוץ שנה אחרי הקמתו, כך שלא זכיתי לאכול בחדר האוכל הראשון.

במקלחת היו שתי בעיות: האחת – שלא היו מספיק מים חמים כיוון שהדוד שהתחמם ע"י נפט לא הספיק להרבה אנשים. היינו יושבים במקלחת ומחכים שהדוד יתחמם. בעיה שנייה – כיוון שהמקלחת הייתה בנויה מפחים היא הייתה מתחממת בקיץ ואי אפשר היה להיכנס לשם במשך היום, זה היה ממש כמו כבשן...

נעמי – המקלחת הייתה סיוט אחד גדול. תנאים לא תנאים, לכלוך, הצרו אותה כי הכניסו לשם את הדודים של המכבסה וזה הפך למקום לא נעים. היינו הולכות להתקלח בלילה, כי אז כבר לא היו הרבה בנים בצד השני... יחד עם זה, היה שם הווי שלם, פרלמנט, כשהיינו מחכות למים החמים.

זה היה נורא שלא היו שירותים בחדרים. היינו יישוב גבול והיה מפחיד ללכת בחושך לשירותים שהיו על הגבעה שמאחורי הפחון, כך שבלילות היינו מוצאים מקומות אחרים, לא הייתה בעיה כי לא הייתה תאורה...

...זכרונות בעקבות החידה

הייתי מחסנאית בתקופה ההיא והיינו מוציאות את הכביסה הרטובה לתוך גיגית ונושאות את הגיגית הכבדה לרמפה שהייתה מאחורי המכבסה כדי לתלות את הכביסה. הרמפה הייתה בנויה מקרשים שלא היו מחוברים ביניהם. יום אחד, כשהלכתי עם הגיגית, נתקעה לי הרגל באחד הרווחים שברמפה ולא יכולתי להוציא אותה, במקרה עבר שם אבא של שורה לוטן, שהיה בא הרבה לקיבוץ ועזר לנו המון ועזר לי לחלץ את הרגל, עד הים יש לי סימן... מאוחר יותר, הביאו אדנים מהרכבת וסידרו את הרמפה יפה. עבדנו בתנאים לא תנאים, הבנות היו מנחצות את כל הכביסה במגהצים, בחום נוראי, המגהצים היו מעבירים זרם ופעם אפילו נדבקתי למגהץ... תנאי העבודה היו קשים מאוד, אבל הכביסה הייתה יוצאת מגוהצת להפליא.

לנצ'ו ובוסיק ניר:

בוסיק - אנחנו, גרעין "בתלם", הגענו כשכבר אכלו בחדר האוכל "המפואר", בצריף, אבל את המקלחת אנחנו זוכרים. מחוץ לפחון, במקום שהיה קודם בור ביוב של המטבח הראשון, על האבנים שמילאו אותו בהם, עמד דוד המים של המקלחת. היינו פותחים את ברז הנפט כדי שיטפטף ומבעירים אש לחמם את המים שבדוד. את הדוד אפשר היה להדליק רק דרך המקלחת של הבנים והמים החמים עברו למקלחת שלנו ורק אחר כך למקלחת של הבנות.

הייתה מחיצה בין המקלחות, מחיצה מפתח, עם חורים. כשהיית מציץ דרך החור אל המקלחת של הבנות היית פוגש בעין ממול...

היו לפחות 100 מתרחצים במקלחת והמים של הדוד הספיקו לשלושה. הראשונים היו גומרים את המים ואז היינו סוגרים את הברז של מקלחת הבנות ונותנים לדוד להתחמם מחדש. כיוון שהשליטה על המים הייתה במקלחת שלנו היינו לעיתים סוגרים את הברז של מקלחת הבנות ואז יותר בנים היו יכולים להתקלח. תמיד היו נשמעות צעקות – בנים, פתחו את המים! בכניסה למקלחת של הבנים היו שלושה כיורים עם מראות. שם אפשר היה להתגלח, אבל רק במים קרים.

במקלחת הייתה מלתחה עם ספסלים, היינו מכניסים את הרגלים לקפקפי העץ שהיו שם, הולכים להתקלח וחוזרים להתנגב ליד הספסלים. קפקפי העץ היו של כולם ולא יכולנו להתקלח בלעדיהם, כי הביוב היה תמיד סתום והמים היו עולים ומציפים את המקלחת.

הפח של המקלחת היה פח גלי וכשולולה היה מגיע הוא היה בא עם מקל ומעביר אותו על הפח מבחוץ, לפי הרעש ידענו שהוא מגיע.

היינו שוקעים בשיחות במקלחת. היינו באים בשעה חמש ויוצאים בשעה שבע. היינו מנהלים את הקיבוץ במקלחת. ללא בגדים אפשר היה לשפוך הכל. הייתה דינמיקה קבוצתית. שם אמרו לכולם את הכל.

לנצ'ו – ללכת למקלחת היה משהו מפחיד. חששנו שהבנים יציצו. השתדלנו לא ללכת לבד, אלא כמה בנות יחד. לא היו הרבה מים חמים וכשעבדתי ברפת והייתי מסיימת לפנות בוקר, מים חמים לא היו ואני, שלא יכולתי לסבול את הריח הייתי מתקלחת במים קרים... היו בנות שלא היה להן נעים להתקלח עם כולן והן הגיעו מאוחר בערב. לא היה קל, לא היה נוח, אבל זה מה שהיה והזיכרונות נעימים, היינו מתקלחות ושרות, כל השיחות והרכילות היו במקלחת. כשהיינו נוסעים הביתה היינו מתפנקים באמבטיה. השירותים, שהיו פחון עם חור, היו בסוף הקיבוץ והיה מפחיד ללכת לשם. היינו מתאספות כמה בנות והולכות יחד...

ראיינה ואספה: עתליה אייל

« אביב הגיע פסח בא... החודש נפתח בהפנינג שוק קח-תן – בהשתתפותם של יזמים שונים מהקיבוץ, למכירה ומסירה מפרי עמלם. איזה כיף שגם מתנות אפשר למצוא בבית.

« **עדי שלנו**, המדריכה של "כחל" נכנסה בברית הנשואים – מזל טוב לכם, אושר ועושר.

« שעת סיפור – בה מוזמנים הילדים ליהנות מהקראת סיפור נחמד בצוותא בספריה (להורים יש קפה ועוגה כמובן), להתבונן בספרים ולהחליף ספרים בספריה אצל הספרניות הנאמנות **יונה פלג ולידך ינאי**. יוזמה מבורכת של צוות התרבות לילדים – **תמר צדפי, אסנת סלע, דותן אביגד ותמי בלומנטל**. ברכות ותודה, ניפגש בספר הבא.

« כנראה שזה עשה משהו בלב, שבשנה שעברה לא חגגנו את חג הפסח בחדר האוכל, כי השנה הייתה חגיגה מדהימה - צוות הבנות הצעירות **דלית ודקלה** לבית **רגב ושלומית** לבית **ברזילי** וכמובן הרוח החדשה בתרבות הלא היא **שיר**, לקחו את החג ונתנו הגדה שעוד תוזכר לשנים רבות. ישר כוח לכל המשתתפים והילדים, **ולאלי** על האוכל הטעים והנכונות לעזור. כל הכבוד!

« חופשת הפסח בבית הילדים "כחל-עורבני" השנה הייתה בגדר סימן שאלה. עוד יום לפני צאתם של הילדים לחופשה לא הייתה תוכנית, ולא היו מדריכים, שלא נדבר על ריכוז החינוך. ולמרות הכול החופשה הייתה מוצלחת מאוד, וכולם היו מרוצים וזאת בזכות **יהודית מדר** אשר לקחה את המושכות וניהלה בית ילדים לדוגמא. כמובן שלעזרתה נרתם גם יד-ימינה **שמעון מהרטה**, והמדריך מבטן ולידה **מתן גבע**, וגם המדריכות **עדי וליטל** שהעומס עליהם כבד מאוד. תודה רבה לכולם וכמו שכבר נאמר "איפה המטפלות..."

« תינוק בכור **לאוהד וענבל קאליפה** – **מעייין** שמו – שפע ברכות ואיחולים להורים, וכמובן לסבא וסבתא **אברהם וחוה** הגאים.

« את טקס יום השואה והגבורה ערכה **חוה** – האירוע כלל טקס קצר ובו גם קטע מיומנה של **ליאור מדר** אשר מצטיינת בכתבתה המרגשת. בהמשך הוקרן הסרט "חברי הכיתה של אנה פרנק" בנוכחות הבמאי אייל בורס, והעד תיארו קוסטר, שנתנו להקרנת הסרט מימד מרגש ואחר.

« שבת סרט – עוד רעיון נהדר של ועדת תרבות – בבוקר יום שבת, ארוחת בוקר משותפת קפה ועוגה ההורים מפטטים והילדים רואים סרט, גם הנקלטים הגיעו והיה סבבה. שוב תודה לצוות תרבות ילדים- **תמי, תמר, אסנת ודותן**. וכמובן לרוח החדשה בתרבות – **שיר**.

« בכבוד ובהתרגשות התנהל טקס יום הזיכרון לחללי מערכת ישראל – **לירז מדר ושלי בורץ** האמונות על הטקס, עשו זאת בצורה מכובדת מאוד ויופי גדול.

« לאחר חודשים של תיזוזים, ואין ספור טלפונים ובירוקרטיה נוראית של המשטרה, ושל כיבוי אש ומד"א, ומשרד הרישוי במועצה, וכאבי ראש גדולים מאוד, וההרגשה עד היום האחרון, שאולי בסוף זה לא יתקיים בכלל (או שמישהו עוד פעם ישב בבית המעצר...). נחגג יום העצמאות השנה בגן העדן שלנו ברוב הדר. **אסתר זטורסקי** שלה מגיע הכבוד הגדול ושלרגע לא אמרה נואש והצוות: **שושקה, עתליה, אריה שלמון, איז'ו רוזנבלום וקרן תישבי** האמונים על הטקס המרשים והתוכן הגדול. היום הזה לא היה מצליח אם לא היינו מי שאנחנו, באמת... רוח ההתנדבות והעזרה, בעריכה ובפריקה, בנייהול המזון ובניהול החברים, בלהביא ולהחזיר ולדאוג שהכול עומד במקום ונעשה. באמת כל הכבוד לכולם. אין ספק שהתרבות בניר אליהו עלתה על הגל.

« נשבר השיא - בשנה שעברה נשבר השיא ההפוך שניקינו את הברכה בערך באמצע יוני, הפעם כבר בסוף אפריל ניקיון הברכה בוצע ובו לקחו חלק אנשים טובים שקמו בבוקר שבת לנקות את הברכה. איזה צוות לעניין, כל הכבוד לכולם ושתהיה עונה מוצלחת ובטוחה.

« ביום העצמאות הוענק פרס ישראל לפרופסור **דליה כרמי-כהן**, אחותו של **אשכול ז"ל**, על הישגיה בתחום המחקר המוסיקלי.

ליזה בוחסירה

חידת החודש:
היכן מתנוסס הדגל?

תשובות נא לשלוח למערכת בניר או לעמיקם. תשובה של עמיקם תימסר בעלון הבא.

